

Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen en Natuurpunt Gent: van toen tot nu

Eind 2001 fuseerden de twee belangrijkste Vlaamse natuurverenigingen - vzw De Wielewaal en vzw Natuurreservaten - tot vzw Natuurpunt. Zo ontstond ook Natuurpunt Gent. Onze afdeling kwam tot stand door het samengaan van Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen, De Wielewaal Gent en de kern van Natuurreservaten in Sint-Martens-Latem. Van een klein groepje pioniers tot de grootste Natuurpuntafdeling in Vlaanderen; we nemen je graag mee door onze geschiedenis.

Indeling:

deel 1: pionierstijd,

deel 2: een lange en veelzijdige geschiedenis van de actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen vzw,

deel 3: geschiedenis van Natuurpunt Gent tot 2020

1. Pionierstijd

In januari 1971 stelde professor Hublé zijn plan voor om in de Bourgoyen een educatief natuurreservaat van 50 ha in te richten. In diezelfde periode lekten plannen uit van de stad Gent om in de Ossemeersen een grootschalig waterzuiveringsstation in te planten. Toen het plan Hublé maar niet van de grond kwam en de plannen rond het waterzuiveringsstation steeds concreter werden, reageerden enkele natuurbeschermers, met vooral de familie Reynaerts als trekkers. Zij richtten op 21 oktober 1972 een actiegroep op: de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen. De ultieme doelstelling was van bij het begin om het volledige meersengebied Bourgoyen-Ossemeersen, een gebied van ruim 200 ha, als groenzone te behouden. Die bijzonder ambitieuze doelstelling kreeg in het begin bijzonder weinig steun en botste vooral op tegenwerking. Het fantastische aan de hele geschiedenis is dat het uiteindelijk toch is gelukt om de 200 hectare te beschermen.

Maar dat heeft decennia strijd en actie gekost, gaandeweg ook door (afgedwongen) overleg en samenwerking.

In 1974 werd de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen een vzw. Daardoor kon ze zelf grond aankopen. De Actiegroep kocht in de loop van haar geschiedenis verschillende percelen aan, dikwijls in bedreigde randzones. De eerste keer al in 1975! Dit gebeurde altijd met de bedoeling om de stad aan te zetten om zelf haar verantwoordelijkheid op dat vlak op te nemen. Achteraf is dat een goede strategie gebleken.

Tijdens de eerste jaren werden meteen de fundamenten gelegd van wat nu als Natuurpunt Gent de grootste natuurbehoudvereniging in het Gentse zou worden. Vooral de tomeloze inzet van de familie Reynaerts speelde in de beginjaren een heel grote en cruciale rol.

De Actiegroep was van bij de start actief op talrijke domeinen, zoals op het vlak van natuurverwerving en -beheer, natuureducatie en -studie, beleidslobbywerk en draagvlakvorming. Het begon weliswaar allemaal met kleine initiatieven, die in de loop van de geschiedenis van de Actiegroep en van zijn 'natuurlijke' opvolger Natuurpunt Gent dikwijls uitgroeiden tot krachtige werkingsvelden. Dit toont ook weer aan hoe vooruitziend de stichters van de Actiegroep zijn geweest.

Zonder de Actiegroep was er geen sprake geweest van een stedelijk natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen. Een historische verdienste waarop we nog altijd trots zijn.

2. Een lange en veelzijdige geschiedenis van de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen vzw

De rode draad in de geschiedenis van de Actiegroep is de ultieme droom om een groot natuurreservaat van ruim 200 hectare te bereiken. Uiteindelijk heeft het hardnekkige - volgens sommige 'koppige' - weerwerk tegen alle bedreigingen de doorslag gegeven. We willen die volharding graag illustreren met een drietal frappante voorbeelden, één op het vlak van beleidswerk, één voor educatie en studie en één voor draagvlakvorming.

Beslissend beleidswerk

De Actiegroep (en nadien Natuurpunt Gent) hebben in de Bourgoyen-Ossemeersen 'beslissend' beleidswerk gevoerd. In de loop der jaren zijn we erin geslaagd allerlei bestaande bedreigingen af te weren, zoals de aanleg van wegen, de intensieve landbouw, plannen om het gebied vol te storten, de ontoereikende planologische bescherming, het onvoldoende - ook politieke en ambtelijke - draagvlak. Enkel de strijd tegen de aanleg van een grootschalig waterzuiveringsstation in de Ossemeersen hebben we verloren. Gelukkig konden we nog wel een deel van de westelijke Ossemeersen redden.

Vanaf het begin is er veel aandacht besteed aan politiek lobbywerk en dat is de hele tijd zo gebleven. Telkens wanneer er gemeenteraadsverkiezingen aankwamen, benaderden we alle democratische politieke partijen. Daardoor bleef het project Bourgoyen-Ossemeersen voortdurend in de politieke belangstelling en werd het daar na verloop van tijd ook steeds beter aanvaard. In het begin vooral met woorden: de coalitie die in 1977 aantrad, verklaarde openlijk dat ze het stedelijk educatief natuurreservaat binnen de legislatuur zou realiseren. Dergelijke loze beloftes hoorden we ook bij de start van de latere legislaturen vanaf 1988. Het kostte de Actiegroep decennia strijd om een goede planologische bescherming van het volledige gebied af te dwingen. In het begin stonden we dikwijls moederziel alleen tegenover heel wat andere actoren (zoals de recreatiesector, de landbouw en de stad Gent), later kregen we steeds meer steun van de omwonenden en een steeds groter deel van de Gentse bevolking en de stad Gent zelf.

In de beginperiode staken we veel werk in een degelijke bescherming. In 1975 maakte de Actiegroep een dossier op voor de klassering van het gebied als beschermd landschap. Ons bijzonder felle lobbywerk had succes: op 7 juli 1977 werden de Bourgoyen-Ossemeersen als landschap gerangschikt. Intussen was de Actiegroep ook ijverig aan het lobbyen om de volledige Bourgoyen-Ossemeersen in het gewestplan als natuurgebied te voorzien. Het ontwerp lukte ook, maar bij het definitieve gewestplan in 1977 stelden we tot onze ontzetting vast dat het onontgonnen deel van de Ossemeersen stond ingetekend als zone voor openbaar nut en dat bovendien het hart van de Bourgoyen, namelijk de donk met de Valkenhuishoeve, stond ingetekend als zone voor actieve recreatie. Beide 'tekortkomingen' van dit gewestplan werden meteen zwaar gecontesteerd en gedeeltelijk gecounterd door de bescherming van het landschap. Toen begin 1980 de stad ook de eerste ontwerpen van Bijzondere Plannen van Aanleg (BPA's) naar buiten bracht om de planologische bestemming van het gebied te verfijnen, bleken er aan de rand zones voor volkstuinen en sportvelden te zijn voorzien: opnieuw moesten we uit alle macht proberen om die plannen in een natuurvriendelijke richting om te buigen. Dat was het begin van een decennialange strijd voor een ideale planologische bescherming. Een eerste triest hoogtepunt in de strijd was de publicatie van een zwartboek dat de Actiegroep in juni 1987 aan de pers voorstelde. Daarin schreven we alle grieven tegen het slabakkende en zelfs onverschillige stadsbeleid bijeen. Door de massale persaandacht sloeg ons zwartboek in als een bom.

De strijd voor een optimale planologische bescherming kostte vele jaren strijd en leidde tot veel conflicten, vooral met de dienst Stedenbouw die zich jarenlang koppig bleef verzetten

tegen een volledige bescherming van het stedelijk natuurreserveaat. Maar uiteindelijk konden we ook die tegenwerking counteren, ook omdat we vanaf 1988 geleidelijk aan meer politieke steun kregen. Een eerste doorbraak was de goedkeuring van BPA 102 D in juni 1997, dat veruit het grootste deel van de Bourgoyen (en het onontgonnen deel van de Ossemeersen) bestemde als natuurreserveaat. Ook een gewestplanwijziging in 1998 bevestigde de bestemming van de kern van het gebied als natuurreserveaat. Daarna volgde een jarenlange strijd rond de deel-BPA's 102 A en B, die de randzones van het reserveaat 'dekten'. Na veel bezwaarschriften, politiek overleg, persaandacht en steeds meer steun van de Gentenaars, hebben we ook daar het pleit gewonnen, want momenteel zijn alle gronden binnen de grenzen van het stedelijk reserveaat bestemd als natuurreserveaat, natuurgebied of natuurontwikkelingsgebied. Ook de overgangszone tussen de stedelijke woonbuurten en het reserveaat is prima geregeld via zachte bestemmingen als buffergebied en zone voor sociale natuurrecreatie.

Baanbrekend educatie- en studiewerk

De Actiegroep kende van bij de start een baanbrekende werking op het vlak van natuureducatie en -studie. In de beginjaren werden de mensen van de Actiegroep door velen als curiosa bestempeld, maar nadien steeg het respect en werd de educatieve werking zelfs als een voorbeeld gezien en zelfs overgenomen. In onze lange geschiedenis leidden onze gidsen niet alleen honderden educatieve wandelingen met in totaal vele duizenden deelnemers, we realiseerden ook een uitstekende educatieve (infra)structuur met goed gekozen wandeltracés en vogelkijkhutten en bijhorende folders en brochures met steun van Europa. Die infrastructuur zorgde ervoor dat het gebied een groot publiek aantrok en dat er tegelijk een minimale verstoring is voor de natuur. De wandelinfrastructuur is momenteel nog altijd grosso modo dezelfde als wat de Actiegroep in 1989 uitstekende en realiseerde. De bewegwijzerde wandelpaden met gekleurde koppen, de zitbanken en de vogelkijkhutten blijken allemaal blijvers te zijn geweest. Een schitterende brochure 'Puur Natuur met de stad als buur' vervulde het geheel. Het zijn voorbeelden dat de Actiegroep en Natuurpunt Gent op veel vlakken een trendsetter is geweest. Onze educatieve werking werd ook steeds 'professioneler': gediplomeerde natuurgidsen verzorgen sinds jaren de geleide wandelingen en educatieve activiteiten.

De Actiegroep heeft ook een essentiële bijdrage geleverd op het gebied van natuurstudie (vooral vogelstudie). Dat heeft onder andere geleid tot twee wetenschappelijk verantwoorde publicaties, namelijk 'De broedvogels van het natuurreserveaat Bourgoyen-Ossemeersen te Gent 1986-1987' en 'Voorkomen en verspreiding van overwinterende watervogels in de Bourgoyen 1981-1993'. Deze publicaties hebben de keuzes voor het beheer van het natuurgebied sterk mee beïnvloed. Het watervogeldossier is eigenlijk ook de aanzet geweest om de Schapenweide af te graven en zo in één klap te zorgen voor natuurherstel, geluidsbuffering tegenover de R4 en groter wandelcomfort.

Broodnodige draagvlakverhoging

Van bij zijn ontstaan heeft de Actiegroep veel aandacht besteed aan draagvlakvorming. In het begin zochten we koortsachtig naar bondgenoten. Die vonden we ook, met name vooral in kringen van het onderwijs, die een educatief natuurreserveaat best zagen zitten. Maar er waren ook veel tegenstanders van het project. Opvallend was wel de 'meegaande' pers die talloze keren de standpunten van de Actiegroep voor de realisatie van het natuurreserveaat mee ondersteunde. De Actiegroep (en zeker zijn opvolger Natuurpunt Gent) heeft de Gentenaars en andere bezoekers van het reserveaat altijd als 'gasten' ontvangen. 'Natuur voor iedereen' is voor Natuurpunt Gent een sterke doorleefde boodschap. Door het langdurig sensibiliseren van de bevolking is een zeer groot positief draagvlak ontstaan voor het gebied, iets wat natuurlijk niet onopgemerkt blijft bij de beleidsmensen.

Bij de ontwikkeling van het draagvlak heeft zeker ook het onthaalcentrum een cruciale rol gespeeld. Op 23 april 1977 opende de Actiegroep het onthaalcentrum De Grutto, een van de eerste van ons land. Het onthaalcentrum had naast een educatieve ook een belangrijke sociale functie, niet alleen voor de buurt. De opzettelijke brandstichting in de eerste Grutto in de nacht van 2 op 3 oktober 1985 gaf een stevige knauw aan het enthousiasme. Het hele onthaalcentrum lag in de as. Maar ook nu wilde de Actiegroep van geen wijken weten. Na een onwaarschijnlijke lijdensweg en een portie koppig doorzettingsvermogen konden we op 27 oktober 1989 een nieuw centrum openen, op een nieuwe plaats, bij de oude watermolen. De 'nieuwe' Grutto betekende opnieuw een stevige aanzet om talloze activiteiten te organiseren. Wandelaars konden er terecht, de werknemers hebben er hun werkstek en het centrum deed dienst als vergaderzaal, tentoonstellingsruimte, cafetaria, ...

De Actiegroep (en vooral Natuurpunt Gent) hebben er altijd doelbewust naar gestreefd om de vereniging te versterken, omdat een grote spreekbuis voor de natuur nu eenmaal veel krachtiger is dan een kleine vereniging met enkele tientallen leden. Dat beleid wierp pas vanaf de jaren 90 echt vruchten af. Van een kleine vereniging die oorspronkelijk vooral bezig was met één natuurgebied groeiden we uit tot een volwassen vereniging met vandaag meer dan achtduizend zeventienhonderd leden, met een werking in heel Gent en omgeving. Bij dit alles speelde communicatie een essentiële rol. Tijdens de eerste decennia was het trouwens vooral de Actiegroep die informatie leverde waardoor de Gentenaars de Bourgoyen-Ossemeersen konden ontdekken. Vooral de ontwikkeling van de tijdschriften De Grutto (van de Actiegroep) en later Snep! (van Natuurpunt Gent) tot een blad dat 'mag gezien worden' speelde een sterke rol in de (ook politieke) draagvlakverbreding, informatieverstrekking, ledenbinding en -werving van de Actiegroep en Natuurpunt Gent. Het goedgevuld en graag gelezen tijdschrift, enkele degelijke brochures, veel laagdrempelige activiteiten, een ruime persaandacht en het onthaal van de vele weekendbezoekers in het onthaalcentrum vormen allemaal elementen in ons succesverhaal.

3. Geschiedenis van Natuurpunt Gent tot 2020

In dit deel blikken we terug op hoe het allemaal begon bij Natuurpunt Gent en hoe Natuurpunt Gent de voorbije vijftien jaar is uitgebouwd en geëvolueerd. We bekijken een aantal belangrijke aspecten van de vereniging van de start tot nu. We hebben het over het ledenaantal, de organisatorische structuren, de financiën, de communicatie en het Natuur- en Milieucentrum met de cafetaria aan bod, het personeel, het beleidswerk, de aankopen en fondsenwerving en ten slotte de huisvesting van Natuurpunt Gent.

Inleiding: hoe het allemaal begon

Toen in 2000 en 2001 gesprekken liepen over een mogelijke fusie tussen Natuurreservaten en De Wielewaal, die uiteindelijk zouden leiden tot de nieuwe vereniging Natuurpunt, volgden de plaatselijke natuurbeschermingsverenigingen in het Gentse die besprekingen natuurlijk op de voet. Na heel wat gesprekken op Vlaams en plaatselijk niveau besliste een aantal verenigingen in het Gentse, namelijk vzw Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen (ABO), De Wielewaal afdeling Gent en de plaatselijke afdeling van Natuurreservaten in Sint-Martens-Latem, verder te werken onder de noemer 'Natuurpunt Gent'.

Om dat mogelijk te maken, hield de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen op 5 oktober 2001 een Bijzondere Algemene Vergadering om nieuwe stemgerechtigde leden te verkiezen die

de nieuwe Algemene Vergadering van Natuurpunt Gent vormden en een voorlopig overgangsbestuur van 26 bestuursleden verkoos. Diezelfde Algemene Vergadering wijzigde ook de statuten van de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen en besliste over een nieuwe verenigingsnaam (Natuurpunt Gent), een uitgebreidere doelstelling en een ruimer werkingsveld. Dat werkingsveld was voortaan 'de stad Gent en zijn onmiddellijke omgeving en de gemeente Sint-Martens-Latem'. Er werd ook beslist dat alle leden van De Wielewaal Gent en de leden van Natuurreservaten in Gent en Sint-Martens-Latem automatisch lid werden van de nieuwe vereniging.

Wettelijk gezien gebeurde de fusie dus door een wijziging van de statuten van ABO vzw, maar het was van bij het begin de bedoeling om de verschillende verenigingen te integreren tot één grote vereniging. Het nieuwe overgangsbestuur was daar een duidelijk voorbeeld van, want dat was een bundeling van de bestuursleden van ABO, De Wielewaal Gent en de Natuurreservatenafdeling Sint-Martens-Latem. Op zaterdag 20 oktober 2001 organiseerden we in zaal Sint-Paulus een eerste 'publieke' kennismaking van Natuurpunt Gent met de achterban.

Op 22 februari 2002 vond de eerste 'echte' Algemene Vergadering onder de naam Natuurpunt Gent plaats. Dit was de officiële start van een adembenemend verhaal.

Spectaculaire ledengroei

Eind 2001 startten we niet van nul. De Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen (opgericht in 1972) had op het moment van de fusie ruim twaalfhonderd leden en was daarmee de grootste natuurbehoudvereniging in Gent. De Wielewaal Gent had een zeshonderdtal leden en Natuurreservaten Sint-Martens-Latem telde er enkele tientallen. Natuurlijk was er wel wat overlapping van de ledenbestanden, omdat velen lid waren van de beide Gentse verenigingen. Het was ook afwachten of de leden van de verschillende verenigingen zouden wilden meestappen in ons nieuwe Natuurpuntverhaal. Na enkele maanden bleek al duidelijk dat dit meer dan goed zat. Sterker nog: na een jaar Natuurpunt Gent telden we eind 2002 al 2628 leden. Veel meer dan alle leden van de stichtende verenigingen samen. We groeiden dus vanaf de start!

De jaren daarop bleef het ledenaantal stijgen. In het begin verliep die groei geleidelijk aan, maar vanaf 2007 nam het aantal leden spectaculair toe. Vanaf 2010 kende die groei een (tijdelijke) stagnering, maar sinds 2014 zien we weer een oplopende curve (zie Figuur 1). Sinds 2007 zijn we de grootste afdeling van Natuurpunt, daarvoor was dat Afdeling Antwerpen-Noord.

Eind 2019 telde Natuurpunt Gent 8.784 leden: dat is meer dan drie keer zoveel als bij de start. En daar willen we het niet bij laten. Natuurpunt Gent mikt tegen eind 2020 op 9.000 leden.

Ledenwerving

Van bij het begin hechtten we veel belang aan ledenwerving. Hoe groter de vereniging wordt, hoe groter het draagvlak en ook hoe meer gewicht je in de schaal kunt werpen op beleidsvlak. De Actiegroep had trouwens voordien al een patent op ledenwerving. Natuurpunt Gent zette die trend voort. De voorbije jaren konden we daarvoor ook rekenen op sterke professionele ondersteuning vanuit onze moedervereniging in Mechelen. Ook het Natuur- en Milieucentrum (NMC) De Bourgoyen heeft de ledenwerving een belangrijke impuls gegeven. Natuurlijk is leden werven maar één ding – je moet die leden ook trachten te

behouden. De domiciliëring van de lidmaatschapsbijdrage is voor het ledenbehoud een belangrijke troef. In 2003 betaalde een derde van onze (toenmalige) leden via domiciliëring. Eind 2019 had meer dan twee derde van ons ledenbestand zijn lidgeld gedomicilieerd!

Organisatorische structuren

Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur van de vereniging heeft de voorbije vijftien jaar blijk gegeven van wat eigenlijk voor de hele vereniging van toepassing is: een sterke vervlechting van continuïteit en vernieuwing. In 2001 startten we met 26 bestuursleden (de som van alle bestuursleden van de stichtende verenigingen). Begin 2020 telt de Raad van Bestuur in totaal 11 bestuurders.

De voorbije vijftien jaar zijn bij Natuurpunt Gent heel veel bestuursleden actief geweest. Sommigen waren bestuurder voor een korte periode van één of enkele jaren, andere voor langere tijd. Regelmatig stromen nieuwe gezichten binnen. Die brengen ook dikwijls nieuwe inzichten en nieuwe initiatieven met zich mee en dat houdt de vereniging levendig.

Ook bij de bestuursfuncties vinden we continuïteit en vernieuwing. Tijdens de eerste bestuursvergadering na de Algemene Vergadering van oktober 2001 werden de bestuursfuncties van de nieuwe vereniging toegewezen: Geert Spanoghe werd de eerste voorzitter. Daniel Danhieux, Bart Vangansbeke en Philippe Ampe werden respectievelijk aangesteld als ondervoorzitter, secretaris en penningmeester. Alle vier hadden ze al jarenlang ervaring in gelijkaardige bestuursfuncties in hun 'oude' vereniging.

Tot half 2015 bleef Geert Spanoghe voorzitter van Natuurpunt Gent. Sinds 2016 nam Maarten Trybou die taak over en in 2019 werd An Fiers op haar beurt onze (eerste vrouwelijke) voorzitter. Bart Vangansbeke gaf begin 2005 de secretariaatsfakkel door aan Maarten Trybou, die zijn taak in 2014 weer doorgaf aan Elena Balachov. Vanaf 2016 startte Ine Nachtergaele als nieuwe secretaris. Vanaf 2020 is deze functie voorlopig vacant... Begin 2006 volgde Arne Van Renterghem Philippe Ampe op als nieuwe penningmeester. Hij werd begin 2011 op zijn beurt afgelost door Martine De Bruycker, die deze steeds complexere verenigingsfunctie nog altijd op zich neemt. Na het overlijden van Daniel Danhieux werd An Fiers in 2006 ondervoorzitter, daarna gevolgd door Johan Pieters. Vanaf 2011 was Lies Coddens ondervoorzitter. Sinds 2014 was An Fiers opnieuw ondervoorzitter van onze vereniging, tot Bart Vangansbeke die functie opnam vanaf 2019.

Bestuurlijke contacten met Natuurpunt vzw

Bij de start in 2001 was er heel wat contact met de moedervereniging in Mechelen. Maar er was geen echte kruisbestuiving tussen de bestuursleden van beide verenigingen. Wel zijn (of waren) enkele (voormalige) werknemers van Natuurpunt zoals Noah Janssen, Ward Stulens, Steven Vanholme, Kathleen Bervoets en Iris Lauwaert actief als vrijwilliger of bestuurslid bij Natuurpunt Gent. Omdat veel belangrijke beslissingen over natuurbehoudsdossiers die ook het Gentse aanbelangen op Vlaams niveau worden genomen, voelden we bij Natuurpunt Gent steeds meer de nood om ook in de raden van bestuur van de verschillende vzw's van Natuurpunt in Mechelen te zetelen. Bart Vangansbeke was van bij de start van Natuurpunt lid van de Beleidsraad van Natuurpunt. Geert Spanoghe engageerde zich verschillende jaren (tot eind 2014) in de Raad van Bestuur van Natuurpunt Beheer en Johan Pieters zetelde tot begin 2011 in de Raad van Bestuur van Natuurpunt vzw. Sinds de opheffing van de Beleidsraad in 2007 maakt Bart Vangansbeke (tot op vandaag) ook deel uit van de Raad van Bestuur van Natuurpunt. Vanaf 2011 was Bart lid van het Dagelijks Bestuur in Mechelen, tot

dat in 2014 werd opgeheven. Sinds 2015 is Bart ondervoorzitter van Natuurpunt en in die hoedanigheid nam hij ook deel aan het maandelijks voorzittersoverleg van alle vzw's van de Natuurpuntfamilie: Studie, Educatie, Beheer en Natuurpunt zelf. Dat voorzittersoverleg is sinds mei 2020 vervangen door een klankbordoverleg - de informele brug tussen bestuur en staf van Natuurpunt. Het klankbordoverleg gebeurt in hoofdzaak spontaan, plus telkens één keer op een vast tijdstip in de aanloop naar de vergadering van de Raad van Bestuur van Natuurpunt vzw. Het klankbordoverleg is in hoofdzaak een afstemmingskanaal tussen het bestuur en de staf over de communicatie- en beleidsthema's en de agendering van entiteitoverschrijdende agendapunten tussen de verschillende vzw's en bestaat uit de voorzitters (plus ondervoorzitter) en een aantal diensthoofden/directeurs plus de algemeen directeur. Vanaf juni 2020 wordt Bart Vangansbeke ook bestuurslid bij Natuurpunt Beheer. Door die mandaten is het mogelijk om zaken die leven aan de basis in de plaatselijke afdeling beter te laten doorstromen naar 'Mechelen' en omgekeerd. Een belangrijke bijkomende 'kruisbestuiving' wordt geleverd door Frank Maes. Onze ex-werknemer met veruit de langste staat van dienst werkte tot voor kort bij Natuurpunt als bewegingscoach voor Oost-Vlaanderen. Sinds 2020 is hij diensthoofd vereniging (vroegere Cel Beweging). Het spreekt voor zich dat Frank zijn oude liefde niet uit het oog verliest. Sinds 2016 is er nog een bijkomende verbinding ontstaan tussen Natuurpunt en Natuurpunt Gent, doordat de Stek, het verenigingshuis van Natuurpunt Gent, ook fungeert als 'hub' voor een aantal (Gentse) werknemers van Natuurpunt, die hier een of meer dagen in de week hun werkplek hebben. Dit bevordert de operationele contacten tussen vrijwilligers en werknemers van Natuurpunt Gent en Natuurpunt.

Plaatsgebonden werkgroepen

Vanaf de start in 2001 opteerde Natuurpunt Gent ervoor om te werken met plaatselijke werkgroepen. Die manier van werken had al bij de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen haar vruchten afgeworpen. Bij de start werden de volgende plaatsgebonden werkgroepen voortgezet: Werkgroep Assels, Werkgroep Bourgoyen-Ossemeersen, Werkgroep Groene Vallei Groen en Werkgroep Gentbrugse Meersen. Bovendien werd ook de werkgroep 'Kern Latem' boven de doopvont gehouden, intussen uitgebreid tot Kern Deurne-Latem. Omdat het werkterrein van die werkgroep buiten Gent gelegen is, kozen we daarvoor een andere benaming, nl. kern.

De verschillende werkgroepen met een specifieke terreinafbakening bieden de mogelijkheid om de plaatselijke situatie nog dichter en dus beter op te volgen. Op die manier is er ook veel meer contact met het plaatselijk weefsel en dat versterkt onze werking. Het principe is altijd dat de plaatsgebonden werkgroepen zoveel mogelijk autonomie krijgen om hun eigen plaatselijke werking uit te bouwen. Dit alles heeft ons heel wat opgeleverd – niet in het minst ook een groot aantal extra vrijwilligers die zich aandienen. Het is opvallend dat veel vrijwilligers zich graag heel specifiek inzetten voor een bepaald gebied.

De voorbije vijftien jaar bleek de vereniging ook hierin een levendig geheel te vormen. Sommige werkgroepen werden stopgezet, andere (soms opnieuw) opgestart. We overlopen het vijftienjarig traject van Natuurpunt Gent op dit vlak.

Eind 2002 besliste de Werkgroep Gentbrugse Meersen op eigen houtje voort te werken. Eind 2005 stakte ook de werking van de Werkgroep Bourgoyen-Ossemeersen, omdat de meeste zaken automatisch besproken, beslist en uitgevoerd werden via het bestuur van Natuurpunt Gent en omdat de gangmaker, Marc Batsleer, ermee ophield.

Eind 2006 namen we opnieuw afscheid van een werkgroep. Maar deze keer had het afscheid een feestelijk tintje: de Werkgroep Groene Vallei Groen zette zijn werkzaamheden stop omdat de groep zowat alles had verwezenlijkt wat hij beoogde: de realisatie van een schitterend natuurrijk nieuw park in de Groene Vallei met een minimum aangetaste oppervlakte voor bijkomende bebouwing. Zo'n stadspark is van ontzettend groot belang voor de leefbaarheid van de buurt (en de ruimere omgeving). Ook de plannen om een zo natuurlijk mogelijk groenbeheer te ontwikkelen waren gevolgd, ook al omdat de Gentse Groendienst volledig openstond voor en meeding met die denkwijze.

De eerste nieuwkomer was de plaatsgebonden Werkgroep Sint-Pieters-Aaigem, intussen van naam veranderd tot Werkgroep Sint-Pieters-Buiten. Mede door de aankondiging van megalomane ontwikkelingen in de omgeving van het Sint-Pietersstation besliste deze werkgroep onder leiding van Piet De Decker begin 2007 onze gelederen te vervoegen. Leuk was ook dat de Werkgroep Gentbrugse Meersen begin 2008 opnieuw werd opgestart binnen Natuurpunt Gent. De werkgroep was in 2002 op eigen benen gaan staan, maar kende na een paar jaren enkel nog een sluimerend bestaan. Ook hier vormden belangrijke ontwikkelingen de aanleiding voor de overstap, namelijk de (aanvankelijk moeizame) opstart en realisatie van de stedelijke groenpool Gentbrugse Meersen. Sinds onze aankopen vanaf 2014 in de Gentbrugse Meersen is deze werkgroep onder leiding van Marnix Aerssens meer dan ooit actief. Hetzelfde gebeurde eigenlijk ook in de Bourgoyen-Ossemeersen. Door de nieuwe mogelijkheden en het nieuwe elan in het gebied met de opening van het NMC ontstond binnen Natuurpunt Gent de noodzaak om de Werkgroep Bourgoyen-Ossemeersen in 2008 opnieuw tot leven te wekken.

Een heel belangrijke gebeurtenis voor onze vereniging was de beslissing van de plaatselijke Natuurpuntafdeling Damvallei om begin 2008 (na intens overleg met Natuurpunt Gent) voortaan als plaatsgebonden werkgroep van Natuurpunt Gent door het leven te gaan. Na Sint-Martens-Latem werd dit dus de tweede kern van Natuurpunt Gent, een plaatsgebonden werkgroep buiten het grondgebied van de stad Gent. Ook onze statuten werden aangepast aan die uitbreiding van het werkingsgebied van Natuurpunt Gent met Destelbergen en een klein deel van Heusden. Bij de toetreding als kern had de toenmalige Natuurpuntafdeling Damvallei al een groot verleden. De grondslagen van hun werking waren al stevig uitgebouwd, ook door aankopen die al gestart waren in 1993. De afdeling was er ook in geslaagd een Europees LIFE-project voor de Damvallei binnen te halen. Het aflopen van dit project was een van de redenen om aansluiting te zoeken onder de brede vleugels van Natuurpunt Gent.

Thematische werkgroepen

Naast de plaatsgebonden werkgroepen werden begin 2001 ook twee natuurstudiewerkgroepen opgestart, of eigenlijk voortgezet: de plantenwerkgroep en de vogelwerkgroep. Vanaf begin 2007 ging de plantenwerkgroep steeds meer zijn eigen weg, al blijft hij formeel actief binnen de structuur van Natuurpunt Gent. De plantenwerkgroep organiseert nog trouw elk jaar een groot aantal 'streeptochten', waarop kenners alle planten inventariseren die ze op hun tocht waarnemen.

Begin 2008 verruimde de vogelwerkgroep zijn werkingsgebied door een samenwerking op te starten met onze buurafdeling Natuurpunt Boven-Schelde, een afdeling met bijna 1000 leden in De Pinte, Gavere, Melle en Merelbeke. Daardoor valt een groot deel van het werkingsgebied van deze werkgroep buiten Gent, zodat we niet meer kunnen spreken van

een Gentse maar veeleer van een regionale (vogel)werkgroep, die de naam draagt Vogelwerkgroep Gent+. Ook enkele belangrijke trekkers komen uit de buurafdeling.

Eind 2003 werd binnen Natuurpunt Gent ook een nieuwe natuurstudiewerkgroep opgericht: de invertebratenwerkgroep. Deze werkgroep spitst zich toe op alle mogelijke ongewervelde dieren zoals kevers, libellen, vlinders, bijen, lieveheersbeestjes, spinnen en ander klein grut en kon mettertijd een mooi palmares van activiteiten, cursussen, onderzoektochten en geleide wandelingen voorleggen. Na een iets stillere periode heeft een 'nieuw opgerichte' invertebratenwerkgroep vanaf 2019 de werking weer opgenomen.

Alle leden kunnen ook deelnemen aan de activiteiten van de natuurstudiewerkgroepen op het terrein. De laatste jaren zijn er – mede door de ruimere vogelwerkgroep – vaak opvallend meer deelnemers aan die activiteiten, die soms al een jarenlange traditie hebben.

Een permanente werkgroep van een heel andere aard is het redactieteam van ons ledenblad Snep! Dit tijdschrift wordt (bijna) volledig gemaakt door vrijwilligers, die heel wat tijd en energie spenderen om de leden alle drie maanden een aantrekkelijk en interessant blad te bieden. Het redactieteam komt op gezette tijden samen om het werk te verdelen, nieuwe ideeën en rubrieken te bespreken en het bladbeleid te bepalen.

Regelmatig komt ook een werkgroep 'fondsenwerving' bijeen, die bekijkt hoe we op verschillende manieren geld kunnen inzamelen bij onze leden en donateurs voor onze aankoopprojecten en tijdelijk was er van 2014 tot 2018 dit ook voor ons passiefbouwproject. In deze werkgroep worden de verschillende mailings en activiteiten gepland om geld in het laatje te brengen.

Een aparte vermelding verdient zeker ook het team van de natuurgidsen, waarvan sommigen al jaren actief zijn voor Natuurpunt Gent. Tot begin 2019 verzorgde Johan Pieters een deel van de coördinatie van dit enthousiaste gidsenteam, dat altijd klaar staat om groepen rond te leiden en in te wijden in de boeiende wereld van onze natuurgebieden. Sindsdien is Peter Van Huffel de contactpersoon hiervoor. Sinds de fusie van CVN en Natuurpunt is CVN Gent toegetreden als werkgroep tot Natuurpunt Gent. Natuurpunt CVN Gent verzorgt de vorming van natuurgidsen en andere opleidingen en cursussen over natuur, milieu en duurzame ontwikkeling.

In 2019 werd alweer een nieuwe thematische werkgroep opgestart binnen Natuurpunt Gent: de werkgroep Natuurfotografie Natuurpunt Gent (NNG), die regelmatig op stap gaat om de mooiste natuurbeelden in onze gebieden vast te leggen en ook Fotografiecafés en andere lezingen organiseert.

Tijdelijke werkgroepen

In de vijftienjarige geschiedenis van Natuurpunt Gent werden voor belangrijke thema's of acties regelmatig tijdelijke werkgroepen samengesteld. Zo fungeerde er een tijd een werkgroep 'stadsbossen', een werkgroep 'personeel' en een werkgroep 'website'. Om onze campagne bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2006, 2012 en 2018 vorm te geven, fungeerde telkens ook (met veel succes) een 'verkiezingswerkgroep'. Het project voor de bouw van ons verenigingshuis vergde zodanig veel werk en opvolging dat ook hiervoor een tijdelijke werkgroep werd opgericht. Leuk is dat dit 'Bouwteam' was samengesteld uit vertegenwoordigers van JNM (intussen grotendeels ex-JNM'ers) en van Natuurpunt Gent. De groep stak alvast heel veel tijd en energie in dit ambitieuze bouwproject.

Beheerteam

Vanaf de start van onze vereniging bleven we ook verder aandacht besteden aan het beheer van onze terreinen, vooral in de Bourgoyen-Ossemeersen, waar Frank Maes de praktische leiding had. Door onze aankoop in de Assels in 2002 ontstond de nood om dit beheer uit te breiden en werden de eerste stappen gezet naar een beheerteam, dat aanvankelijk bestond uit de conservators van de verschillende gebieden. Na enkele jaren bleek een meer gestructureerde samenwerking nodig. Onder leiding van beheerverantwoordelijke Geert Spanoghe werd een breder beheerteam gevormd, dat inhoudelijk ging bepalen welk beheer moest worden ingesteld en hoe dat beheer planmatig moest worden uitgevoerd. Sinds 2018 is An Fiers de beheerverantwoordelijke. Het team werkt nauw samen met onze eigen professionele medewerkers voor beheer (eerst Frank Maes, daarna Bram Delameillieure en Marino Ravier), de medewerkers van Natuurpunt Beheer (de laatste jaren Tim Struyve en Noah Janssen) en een afgevaardigde van de Gentse Groendienst (Geert Heyneman). Met de verdere toename van de oppervlakte grond die we in eigendom hebben vanaf 2010 en vooral vanaf 2014, was de vraag naar een verbeterde organisatorische aanpak urgenter geworden. Het is vanaf dan dat we werken met verschillende plaatselijke beheerkernen die niet alleen meehelpen bij de praktische uitvoering van het beheer maar ook een inhoudelijke inbreng hebben in het overkoepelende beheerteam, dat de grote lijnen van de beheervisie blijft bepalen. Het beheer van de terreinen in de Damvallei en de Latemse Meersen is tot nu toe altijd autonoom opgenomen door de kern Damvallei en de kern Deurle-Latem.

Cvba Energie voor meer Natuur

Een heel apart verhaal is dat van de energiecoöperatie 'Energie voor meer Natuur' die Natuurpunt Gent begin 2011 oprichtte samen met enkele andere (grote) Natuurpuntafdelingen en het bedrijf Linea Trovata. Die cvba investeert in hernieuwbare energieprojecten. In de opstartfase investeerden we hoofdzakelijk in middelgrote zonnepaneelinstallaties voor het opwekken van elektriciteit. De cvba financierde zelf de installaties (met ongeveer 21% eigen kapitaal en circa 79% geleende middelen). Het onderhoud gebeurt door een gespecialiseerd bedrijf. 'Energie voor meer Natuur cvba' schoot goed uit de startblokken. De energiecoöperatie groeide meteen in volle vaart. Eind juli 2011 overschreden we de kaap van één miljoen euro opgehaald kapitaal. Daarvoor kochten ruim 370 aandeelhouders in totaal 4000 aandelen. Maar onze ambitie lag nog heel wat hoger. Tegen eind november 2011 wilden we maar liefst 3.250.000 euro kapitaal ophalen door 13.000 aandelen te verkopen. Tijdens de bestuursvergadering van augustus 2011 besliste het bestuur van Natuurpunt Gent zelf nog eens 20 extra aandelen aan te kopen voor in totaal 5000 euro. Maar toen sloeg de crisis in de zonnepaneelensector toe en werden de subsidies drastisch teruggeschroefd. Het bedrijf Linea Trovata waarmee we samenwerkten, kon ternauwernood aan het faillissement ontsnappen. Met vallen en opstaan is de werking inmiddels weer op punt gesteld. Het was altijd al de bedoeling om de winst in een later stadium ook te besteden aan de aankoop van natuurgebieden. Intussen is er voldoende winst om elk jaar een deel daarvan toe te wijzen aan de aankoopprojecten van de drie deelnemende Natuurpuntafdelingen. Sinds 2012 gaat het dus weer in stijgende lijn. Momenteel overwegen we zelfs om opnieuw te investeren in andere projecten voor hernieuwbare energie, zoals windenergie.

Regionale vereniging

12 juli 2004 was voor Natuurpunt Gent een historische datum. Die dag ondertekende toenmalig minister van Leefmilieu Jef Tavernier (Groen!) een voor ons heel belangrijk A4-tje:

de erkenning van Natuurpunt Gent als regionale vereniging. Die erkenning biedt ons belangrijke bijkomende mogelijkheden. Tot 2004 was Natuurpunt Gent een plaatselijke vereniging die vooral subsidies kon krijgen van de plaatselijke overheid. Het statuut van regionale vereniging leverde extra werkingsgeld op van het Vlaams Gewest en ook subsidies voor een halftijds personeelslid. Om te worden erkend als regionale vereniging, moesten we aan heel wat criteria voldoen en ongeveer onze hele werking met bewijsstukken aantonen. Barbara Masson leverde dit administratieve titanenwerk.

Na een dik jaar voorbereiding slaagden we eigenlijk zonder problemen voor dit examen. Barbara stelde toen: “Een dik pak papier, maar dankzij de grote inzet van meer dan honderd vrijwilligers was het aantonen van een grote werking niet moeilijk, want in vergelijking met vele andere gelijkaardige regionale verenigingen is het opvallend wat voor een actieve en veelzijdige vereniging Natuurpunt Gent is”. Voor de meeste criteria scoorde onze vereniging ver boven het vereiste.

In 2010 moesten we een nieuw dossier indienen om ons statuut als regionale vereniging te vernieuwen. Joke Van Damme nam dit gigantische werk op haar schouders en opnieuw slaagden we probleemloos.

In 2016 werd een nieuw hoofdstuk gebreed aan dit verhaal. Door het nieuwe MINA-besluit, dat de subsidiëring van natuurverenigingen aanpast, moest Natuurpunt Gent tegen begin juli 2016 een beleidsnota voorleggen die geldt voor vijf jaar. Dat proces vergde opnieuw veel werk, overleg en tijd. We konden opnieuw die klip overwinnen, zodat we kunnen blijven genieten van een financiële ondersteuning vanuit Vlaanderen. In 2021 moet een nieuw beleidsplan opgemaakt worden. Dit werk zal worden gecoördineerd door onze professionele medewerkers Linde Raport en Han Lagring.

Nieuwe verenigingsorganisatie

Door de sterke groei van de vereniging, het toenemende aantal werknemers en vrijwilligers en de veel gedifferentieerder en ‘exploderende’ werking met talloze activiteiten bleek de dagelijkse aansturing van de vereniging door een centrale Raad van Bestuur moeilijk vol te houden. Het NMC met de cafetaria in de Bourgoyen-Ossemeersen is bijvoorbeeld op zich al werk voor een hele vereniging. In eerste instantie installeerde Natuurpunt Gent een dagelijks bestuur om de beslissingen van de Raad van Bestuur sneller en adequater op te volgen. Maar dat bleek na verloop van tijd onvoldoende, want het groeiende geheel van projecten, activiteiten, mensen en inzet smeekte om een organisatorische ommezwaai. Na een maandenlange voorbereiding gingen we op 1 oktober 2008 van start met een nieuwe organisatiestructuur. De verantwoordelijkheden die voorheen gezamenlijk bij de Raad van Bestuur lagen, werden verspreid over 21 werkvelden, waarbij telkens een vrijwilliger – bij voorkeur een bestuurslid – verantwoordelijk is voor de goede werking. Er zijn dertien thematische en acht lokale werkvelden (zie Figuur 2). Elk werkveld kent verschillende spelers die elkaar ondersteunen, namelijk een verantwoordelijke vrijwilliger of ‘trekker’, een professionele medewerker en de vrijwilligers die actief zijn in dat werkveld.

Het is de bedoeling dat (operationele) beslissingen altijd worden genomen op het niveau van het werkveld. Over de meer strategische zaken beslist nog altijd het bestuur. De volledige Raad van Bestuur houdt daardoor een sturende functie over de verschillende werkvelden en kan zich toeleggen op het bepalen van de algemene richting en de stappen die de vereniging moet nemen.

Figuur 2: Werkvelden

Thematische werkvelden	Administratie	administratieve zaken m.b.t. personeel, leden, enz.
	Financiën	subsidies, boekhouding, fondsenwerving
	Personeelszaken	Personeelsopvolging
	ICT & Logistiek	informatica en logistieke ondersteuning
	Communicatie	externe en interne communicatie (Snepl, nieuwsbrieven website, PR, enz.)
	Beweging	leden en vrijwilligers, vrijwilligersactiviteiten, Raad van Bestuur, Dagelijks Bestuur
	Beheer	overleg en organisatie van het beheer in onze reservaten
	Beleid en Aankopen	natuur- en milieubeleid in Gent, Minaraad, GECORO, natuurinrichtingscomités en -commissies en aankopen
	Educatie	coördinatie gidsenteam, activiteiten als voordrachten, cursussen, educatieve wandelingen
	Studie	plantenwerkgroep, vogelwerkgroep, invertebratenwerkgroep, natuurstudiepublicaties
	Verbreding	verbredingsactiviteiten (fuif, Halloween, plantenbeurs, enz.)
	Onthaal	bezoekersonthaal in het NMC
	Cafetaria	cafetaria in het NMC

Lokale werkvelden	WG NMC De Bourgoyen	Kern Deurle-Latem	Kern Damvallei	WG Assels	WG Gentbrugse Meersen	WG Sint-Pieters-Buiten	Leievallei	Kanaalzone
-------------------	---------------------	-------------------	----------------	-----------	-----------------------	------------------------	------------	------------

Financiën

De sterke groei van de vereniging in de voorbije vijftien jaar heeft ook belangrijke gevolgen gehad voor de financiën. Natuurpunt Gent heeft altijd veel zorg besteed aan zijn financiële huishouding. Zonder geld kun je een vereniging immers niet goed runnen en uiteraard hebben we er altijd voor gezorgd dat de uitgaven niet of nauwelijks hoger lagen dan de inkomsten.

In 2004 hadden we 114.910 euro inkomsten en 96.398 euro uitgaven. In 2009 waren die bedragen al opgelopen tot respectievelijk 263.696 en 258.364 euro. Dat is meer dan een verdubbeling van de geldstromen op vijf jaar tijd. In 2015 waren deze bedragen nog verder aangegroeid tot 322.634 euro inkomsten en 296.746 euro uitgaven. In 2019 lagen die cijfers nog ongeveer in dezelfde grootteorde.

Er komt veel geld 'binnen' van subsidiërende overheden, maar anderzijds gaat er heel wat geld 'buiten' voor de betaling van de professionele krachten. Toch proberen we voldoende vrije middelen te behouden. De afdrachten van de lidmaatschapsbijdragen vanuit onze moedervereniging en de winst uit de exploitatie van de cafetaria spelen daarbij een cruciale rol. De voorbije vijftien jaar is het aantal financiële transacties voortdurend gestegen. Het

werkveld financiën is in handen van een heel team van vrijwilligers onder leiding van penningmeester Martine De Bruycker, bijgestaan door een personeelslid. Ook de giften voor onze aankoopprojecten blijven stijgen na onze succesvolle aankoopinspanningen. In 2018 en 2019 zijn de giften zelfs aan een heel snel tempo gestegen. Niets is zo wervend als de aankoop van een waardevol stuk natuur! Bovendien ontvingen we ook in 2017 en 2019 een mooi legaat.

Communicatie

Driemaandelijks tijdschrift Snep!

Zowel de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen als De Wielewaal Gent hadden een tijdschrift: respectievelijk De Grutto, waarvan uiteindelijk 26 jaargangen met telkens 4 nummers verschenen, en Parus, waarvan 30 jaargangen met in totaal 160 nummers verschenen. Na de fusie ontstond een nieuw tijdschrift voor Natuurpunt Gent: Snep! Thomas Defoort, hoofdredacteur van de laatste twee jaargangen van de Grutto, en lay-outman Martin Steenbrugge zetten hun engagement voort.

Sinds begin 2009 berustte de hoofd- en eindredactie opnieuw in handen van Lieve De Meyer, die voordien ook 14 jaar de eindredactie van De Grutto verzorgde. Martin Steenbrugge bleef tot het eerste kwartaal van 2011 de lay-outer van dienst. In totaal leverde Martin niet minder dan 91 nummers van Grutto en Snep af! Vanaf 2011 werd het lay-outwerk verspreid over verschillende vrijwilligers. Eén daarvan, Nancy Leyssens, engageerde zich voor langere tijd. Sinds 2014 is de vormgeving nu in handen van Els De Brandt. Lieve De Meyer gaf in 2012 het hoofdredacteurschap door aan Jorinde Nuytinck, maar verzorgt wel nog samen met Jorinde de coördinatie van het blad en werkt ook mee aan de eindredactie, bijgestaan door een redactieteam.

Als Natuurpunt Gent blijven we veel aandacht, tijd en energie in ons tijdschrift steken. We vinden kwaliteitsvolle informatie in een correcte taal en een mooi verzorgde lay-out dan ook heel belangrijk. Door het sterk stijgende ledenaantal is dit communicatiemiddel nog belangrijker geworden. Bij de start bedroeg de oplage ongeveer 3000 exemplaren, momenteel is dat al 9.000 exemplaren. Het inmiddels goed bekende tijdschrift is samen met het Vlaamse Natuur.blad het enige communicatiemiddel waardoor Natuurpunt en Natuurpunt Gent vier keer per jaar bij alle Gentse leden in huis komen. Snep! geldt trouwens binnen Natuurpunt als het voorbeeld bij uitstek van een afdelingstijdschrift.

Met Snep! informeren we niet alleen onze leden, vrijwilligers en externe (beleids)personen, maar proberen we ook een echt verenigingsgevoel over te dragen. Het klaarstomen van Snep! is een titanenwerk dat bijna volledig op vrijwilligers draait.

Website

Bij de start van Natuurpunt Gent maakten we meteen ook werk van een eigen website. Daarop is heel veel informatie over Natuurpunt Gent te lezen. Duizenden personen hebben op die manier al kunnen kennismaken met onze vereniging. Na tien jaar was onze site al zo'n 270.000 keren 'aangeklikt'. In 2012 werd de website hernieuwd en tussen maart 2012 en januari 2016 werd hij 370.487 keer aangeklikt. Heb jij al een kijkje genomen op www.natuurpuntgent.be? Onze website gold als voorbeeld voor andere

Natuurpuntafdelingen, maar kan nu wel een degelijke opfrisbeurt gebruiken. Daar wordt in 2020 werk van gemaakt.

Digisnep

Meteen van bij de start lanceerden we ook een digitale nieuwsbrief met de naam 'Digisnep'. Geïnteresseerde vrijwilligers en leden ontvangen elke week extra informatie over activiteiten, acties en belangrijke gebeurtenissen. Ook hier is het aantal abonnementen voortdurend blijven stijgen. Eind 2015 ontvingen al 2.952 geïnteresseerden de Digisnep. Iedereen die nog nauwer betrokken wil worden bij Natuurpunt Gent, kan een gratis abonnement aanvragen. **Eind 2019 ... (aantal personen die de nieuwsbrief ontvangen)**

Vrijwilligersnieuwsbrief

Ten slotte is er ook een digitale vrijwilligersnieuwsbrief, die enkel wordt verstuurd aan alle actieve vrijwilligers. In 2015 kregen 353 vrijwilligers die nieuwsbrief. **In 2020 zijn dat er**

Nieuwe medewerker

Sinds mei 2019 is er een communicatiemedewerker aangeworven, Han Lagring. Hij werkt actief mee aan de redactie van Snep!, verzorgt de nieuwsbrieven en stemt alle communicatiekanalen (intern en extern) beter op elkaar af, indien nodig met een update en opfrisbeurt. Han zorgt ervoor dat we in 2020 een volledig vernieuwde website krijgen. Daarnaast coördineert hij ook onze perswerking.

Natuur en Milieucentrum (NMC) 'De Bourgoyen' en de cafetaria

Na jarenlange (en soms bijzonder moeizame) onderhandelingen tussen Natuurpunt Gent en de stad Gent keurde de gemeenteraad van februari 2008 een samenwerkingsovereenkomst goed tussen de stad Gent en Natuurpunt voor de gezamenlijke werking in het Natuur- en Milieucentrum De Bourgoyen. Sinds het aantreden van de vorige bestuursploeg in 2007 was alles in een stroomversnelling terechtgekomen, omdat er duidelijk een politieke (en ambtelijke) wil bleek te bestaan om een aantal knopen door te hakken. Na decennia moeizaam samenleven in de Bourgoyen-Ossemeersen startte een nieuw tijdperk van effectieve samenwerking. Voordien waren er twee onthaalcentra met elk hun eigen werking in het gebied: De Grutto als stek van Natuurpunt Gent en het Natuurcentrum Bourgoyen van de stad Gent. Beide werden vervangen door één bezoekerscentrum: het NMC De Bourgoyen. Op zondag 20 april 2008 ondertekenden alle partijen de samenwerkingsovereenkomst tijdens een talrijk bijgewoonde feestelijke opening van het NMC.

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt de taken en verantwoordelijkheden van elk van de betrokken partijen. Sinds de opening van het NMC worden alle activiteiten van Natuurpunt Gent in verband met de Bourgoyen-Ossemeersen vanuit dit centrum uitgevoerd. Natuurpunt Gent verzorgt halftijds het onthaal van de bezoekers, de stad neemt de andere helft van het onthaal op zich. Voor de cafetaria hebben we een aparte huurovereenkomst met de stad afgesloten. Die overeenkomst is intussen al tweemaal verlengd, de eerste keer tot 30 september 2019, de tweede keer tot 30 juni 2025. Natuurpunt Gent staat volledig in voor die cafetaria. In het begin gebeurde dat enkel in de weekends, maar al snel was de cafetaria ook op woensdagnamiddag en sinds 2011 alle dagen geopend. Een tijd lang konden we voor het openhouden van de cafetaria ook rekenen op professionele ondersteuning in het kader van

artikel 60 van de OCMW-wet. Het OCMW kan een zogenaamde 'artikel 60'er' ter beschikking stellen aan externe gebruikers. Natuurpunt Gent is sinds 2010 erkend als gebruiker.

Door de activiteiten in het NMC op het vlak van onthaal, cafetaria en natuureducatie is de vrijwilligerswerking van Natuurpunt Gent in een stroomversnelling geraakt. Tientallen nieuwe vrijwilligers boden zich aan om hun steentje bij te dragen. Onder impuls van de verschillende werknemers en de opnieuw opgestarte werkgroep Bourgoyen-Ossemeersen wordt alles in goede banen geleid. Het is ongelooflijk hoeveel vrijwilligers bereid zijn om de cafetaria te runnen. Dit is ongetwijfeld een van de belangrijkste aantrekkingspolen voor vrijwilligers binnen onze vereniging. Bij de start in 2001 hadden we een honderdtal vrijwilligers voor de hele werking. Momenteel is de totale vrijwilligerspool aangegroeid tot meer dan 350 personen.

Het personeel van Natuurpunt Gent

De professionele medewerkers van Natuurpunt Gent bieden structurele ondersteuning voor al het vrijwilligerswerk binnen onze vereniging en vormen daarmee een onvervangbare pijler voor de verenigingsuitbouw.

De Grutto

Bij de start van Natuurpunt Gent in 2001 was Frank Maes onze enige werknemer. Frank was al vanaf 1988 in dienst van de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen. Door de sterke groei van de vereniging werd het echter onmogelijk om al het vrijwilligerswerk te laten ondersteunen door slechts één professionele kracht. Begin 2003 kreeg Frank er voor het eerst in zijn natuurbehoudcarrière een collega bij: Barbara Masson. Zij werd als halftijdse projectmedewerker door Natuurpunt vzw gedetacheerd aan Natuurpunt Gent. Toen dit project afliep, konden we Barbara begin 2004 behouden dankzij de nieuwe middelen die voormalig milieuminister Ludo Sannen vrijmaakte voor de openstelling van natuurgebieden. Vanaf dat moment werd de onthaalfunctie in de Grutto nog sterker uitgebouwd. Barbara leverde een belangrijke bijdrage aan de erkenning van Natuurpunt Gent als regionale vereniging. Als 'beloning' konden we Barbara vanaf mei 2005 als Natuurpunt Gent zelf aanwerven voor een extra halftijdse opdracht, omdat onze nieuwe subsidies als regionale vereniging die mogelijkheid boden.

Tot januari 2007 werkten Frank en Barbara als een geolied team samen voor Natuurpunt Gent. In februari 2007 verliet Barbara tijdelijk De Grutto om begin maart te bevallen van een tweede kindje. Ter vervanging werd An Vleurick aangeworven als nieuwe halftijdse onthaalmedewerkster. Natuurpunt Beheer betaalde als werkgever die halftijdse opdracht. Eigenlijk liepen we daarmee al vooruit op de plannen voor het nieuwe NMC De Bourgoyen. Na haar zwangerschapsverlof bleef Barbara halftijds in de Grutto werken. Het onthaalgedeelte werd voorgoed uit haar takenpakket overgedragen aan An. Zo hadden we eind 2007 dus drie werknemers in dienst.

In het najaar van 2008 kende ons personeelsbestand enkele belangrijke veranderingen. Barbara Masson en An Vleurick gingen andere oorden opzoeken. Op 1 juni 2008 startte Joke Van Damme om de taken van Barbara over te nemen – de eerste maanden nog met ondersteuning van Barbara. Joke had onder meer de taak om het dossier voor de verlenging van ons statuut als regionale vereniging verder op te volgen.

Levende Leie

Begin februari 2008 kwam er een vierde kracht bij, omdat Natuurpunt Gent voor het eerst professionele inzet wilde voor een afgelijnd project. Karolien Van Kerckhove kreeg de

opdracht om zich specifiek toe te leggen op ons nieuwe project 'Levende Leie'. Omdat voldoende eigendom een belangrijke voorwaarde is om een rol van betekenis te kunnen spelen in de Leievallei, begon zij samen met de werkveldverantwoordelijke aankopen actief te onderhandelen over de aankoop van gronden.

NMC en cafetaria

Op 1 november 2008 startte Edith Degraeve als onthaalmedewerker in het NMC ter vervanging van An Vleurick.

Eind 2009 vond Karolien een mooie baan bij het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Zij werd vervangen door Bram de Lameillieure die vanaf begin 2010 onze medewerker voor het project Levende Leie werd. Toen dit project niet echt van de grond kwam, omdat ons dossier voor een strategisch project niet werd aanvaard door de Vlaamse overheid, verschoof het takenpakket van Bram vooral naar het werkingsveld natuurbeheer en het havengebied.

Vanaf 1 augustus 2009 was ook Jo Lootens werkzaam voor de vereniging. In het kader van een één-vijfde opdracht bood hij elke vrijdag ondersteuning aan de exploderende werking van de cafetaria in het NMC. In 2014 verliet hij onze vereniging. Natuurpunt Gent toonde opnieuw zijn weerbaarheid. Direct werd het werk van Jo opgenomen door vrijwilligers. Toen Edith Degraeve eind 2009 met zwangerschapsverlof ging, werd ze vanaf 4 januari 2010 vervangen door Marlies Desmet. Na Ediths terugkomst bleef Marlies op post dankzij een extra financiële inspanning van zowel Natuurpunt Beheer als Natuurpunt Gent. Marlies verliet de vereniging in oktober 2014.

Intussen was ook Nadia Meersman begin 2011 als artikel-60'ster gestart als cafetariamedewerkster in het NMC De Bourgoyen. Dankzij haar kon Natuurpunt Gent ingaan op de jarenlange vraag van de stad Gent om de openingsuren van de cafetaria uit te breiden. Na haar kwam Magdalena Lachawiec tot juni 2014, opgevolgd door Leslie Smaele die de cafetaria mee hielp runnen tot begin 2016.

Sinds 2017 wordt de cafetaria grotendeels gerund door vrijwilligers. In 2018 werd Annelies Jansens aangeworven als medewerker NMC (en cafetaria) om die werking mee te helpen ondersteunen.

Beheer

In maart 2010 ging Marino Ravier voltijds aan de slag bij Natuurpunt Gent als artikel-60'er. Het werd zijn taak om – samen met de vrijwilligers – te zorgen voor de uitvoering van het natuurbeheer. Kort na het verstrijken van Marino's projecttijd in maart 2011, werd hij opgevolgd door Moussa Dembele. Toen Moussa's projecttijd afliep, kwam niet lang daarna Marino (in 2012) weer halftijds bij ons werken, nu als betaalde werknemer van Natuurpunt Gent. Intussen heeft Marino een vier-vijfde betrekking voor onze vereniging.

Afscheid van Frank

Half 2012 ging Frank Maes in op een 'uitdagend aanbod' van Natuurpunt voor een halftijdse functie als bewegingscoach voor Oost-Vlaanderen. Vanaf 1 september 2013 kwam daar een andere halftijdse opdracht op het vlak van natuureducatie bij. Frank werkt nu dus voltijds bij Natuurpunt en zo moest Natuurpunt Gent met spijt in het hart zijn werknemer met het grootste aantal dienstjaren uitzwaaien.

Nieuwe start

Zowel Edith De Graeve als Joke Van Damme verlieten in 2019 onze vereniging. Na veel voorbereidend werk en intense sollicitatiegesprekken werden in mei 2019 twee belangrijke aanwervingen gedaan: Linde Raport als coördinator en Han Lagring als

communicatiemedewerker. Linde kreeg ook de taak om het dossier voor de verlenging van ons statuut als regionale vereniging verder op te volgen en onze organisatie beter op punt te stellen.

Beleid

Bij de start in 2001 had onze vereniging al heel wat bagage mee. Het beleidsduo Frank Maes en Bart Vangansbeke hadden al hun strepen verdiend. Vooral het gevecht voor de planologische bescherming van het stedelijk natuureservaat Bourgoyen-Ossemeersen vergde veel aandacht. Gewestplanwijzigingen, de opmaak van de Bijzondere Plannen van Aanleg (BPA) 102 A, B en D en de herziening van die plannen, die inmiddels Ruimtelijk Uitvoeringsplannen (RUP) werden genoemd, waren hierin cruciaal. Dat gevecht werd glansrijk gewonnen. De Bourgoyen-Ossemeersen hebben een perfecte bescherming gekregen. Maar dat vergde gigantisch veel tijd, overtuigingskracht en (soms) druk om dit resultaat te verkrijgen. De laatste tien jaar was Bart Vangansbeke de enige beleidsverantwoordelijke, sinds kort versterkt met Anton Christiaens en Charlotte Delforge.

Ruimtelijk Structuurplan Gent

Ook de opvolging en het lobbywerk voor 'groene' wijzigingen aan de eerste ontwerpen van het Ruimtelijk Structuurplan Gent (RSG) waren een hels karwei. Dit RSG was cruciaal voor onze strijd voor de vier groenpolen (in grootstedelijk gebied) met daarin in totaal minstens 800 hectare bos. Ook de Gentse Moervaartvallei als grote eenheid natuur was een belangrijk aandachtspunt en voorwerp van heel wat discussie met de Boerenbond. Het bezwaarschrift van Natuurpunt Gent bij het ontwerp-RSG was heel gedetailleerd uitgewerkt. Op 2 juli 2002 hielden we hierover zelfs een persconferentie en we zorgden ook voor een uitgebreid verslag via artikels in Snep! In januari 2003 werd het RSG goedgekeurd. Daarbij bleek dat we onze punten grotendeels hadden binnengehaald. Naast de bovenvermelde zaken verwierven we ook een kwalitatieve én kwantitatieve standstill voor natuur en de opname van verschillende bijkomende kleine natuurgebieden. De Gentse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (Gecoro) was een sterke medebepaler voor onze standpunten. De Boerenbond nam telkens een minderheidsstandpunt in.

Tijdens de legislatuur 2013-2018 werd een nieuw structuurplan opgemaakt en goedgekeurd: 'Ruimte voor Gent'. De participatie verliep hier wel minder vlot. Maar door veel informeel overleg konden we onze belangrijkste bekommernissen meedelen en onze voorstellen opgenomen zien in dit nieuwe structuurplan.

Afbakening Grootstedelijk Gebied Gent

Het RSG was nog niet volledig afgeklopt of een tweede heel belangrijk dossier kwam er al aan: de afbakening van het Grootstedelijk Gebied Gent. De discussie voor een goede begrenzing van de groenpolen in grootstedelijk gebied met de stadsbossen begon opnieuw. Naar aanleiding van het openbaar onderzoek verzamelde Natuurpunt Gent met enkele andere partners meer dan 10.000 bezwaarschriften voor meer bos in Gent. Uniek in Vlaanderen. In maart 2005 diende Natuurpunt Gent een stevig uitgewerkt bezwaarschrift in (van 27 bladzijden). Een titanenwerk van Bart en Frank. De definitieve goedkeuring van de afbakening van het Grootstedelijk Gebied half december 2005 (met daarin heel wat ruimtelijke uitvoeringsplannen) toonde dat er twee beslissingscircuits zijn. Het eerste, officiële, circuit, waarin inbreng en participatie wettelijk voorzien zijn en een tweede, meer verdoken, circuit waarin particuliere en partijpolitieke belangen de hoofdrol spelen. We moesten vaststellen dat het RUP voor afbakening van het Grootstedelijk Gebied Gent een verwrongen evenwicht kende, waarin het tweede circuit meer binnenhaalde dan je zou mogen verwachten in een democratische rechtsstaat. Maar uiteindelijk werd toch nog 512 hectare extra bos voorzien (2/3 van de 830 ha uit het RSG) en er werd beloofd dat die heel

snel zouden worden gerealiseerd... Blijkbaar was Vlaanderen minder begaan met het gebrek aan openbaar bos dan de stad Gent. De belofte om het bos snel te realiseren, bleek een echte zoethouder. Natuurpunt Gent heeft de daaropvolgende tien jaar telkens weer moeten 'duwen' om die (Goenpool)processen met hun stadsbossen te laten vooruitgaan. Pas sinds enkele jaren zien we de eerste echt 'robuuste' resultaten in (vooral) de groenpolen Gentbrugse Meersen, Parkbos en sinds kort Vinderhoutse Bossen, die intussen dus echt volop in uitvoering zijn. Dat was ook mede de verdienste van Natuurpunt zelf omdat ze de laatste jaren in drie van de vier groenpolen heel wat gronden heeft kunnen verwerven. Op die manier evolueerde Natuurpunt Gent van een van de zovele actoren naar een (mee beslissende) partner. De groenpool Oud vliegveld Oostakker-Lochristi is na vijftien jaar echter nog niet eens echt van start gegaan!

Gentse Leievallei

Een ander belangrijk beleidsdossier was het afbakeningsproces van de Gentse Leievallei in het kader van de Ruimtelijke visie voor landbouw en natuur in de regio Leiestreek. Dit behandelde ook de kerngebieden in de Gentse Leievallei. Dit grootschalige proces, opgestart in 2003, kostte bloed, zweet en tranen. Er werd een heel traject afgelegd. Het hoogtepunt was het advies van Natuurpunt Gent in 2008 op het eindvoorstel 'Gewenste ruimtelijke structuur en programma voor uitvoering in het kader van de Ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos, regio Leiestreek'. Ook de Boerenbond bracht een advies uit, zo goed als tegengesteld aan het onze. Door deze clash van visies werd het proces eigenlijk stilgelegd. Het buitengebied-RUP dat eraan gekoppeld moest worden, is nooit van de grond gekomen. Daarom is Natuurpunt Gent zelf aan de slag gegaan. Door heel veel aan te kopen en door een hele werking op te zetten rond het Natuurpark Levende Leie. Hoogtepunten waren de Levende Leiedagen in 208 en 2019 en de vele aankopen de voorbije jaren. In 2020 moest de Levende Leiedag afgelast worden wegens de coronacrisis.

Gemeenteraadsverkiezingen

Een weerkerend thema in het beleidswerk van Natuurpunt Gent zijn de gemeenteraadsverkiezingen. De verkiezingscampagne van Natuurpunt Gent in 2006, 2012 en 2018 bestond uit de volgende elementen: het formuleren van een memorandum, lobbywerk bij de verschillende politieke partijen om de punten uit ons memorandum in hun verkiezingsprogramma te krijgen, een (kritische maar constructieve) evaluatie van de voorbije legislatuur (in 2006 kreeg de bevoegde schepen Lieven Decaluwe van ons wel een onvoldoende kreeg voor zijn tweede zittijd), de analyse van de verschillende verkiezingsprogramma's van de partijen en een telkens druk bijgewoond verkiezingsdebat. Na de vorming van de nieuwe coalities zetten we ons lobbywerk voort om onze punten in het bestuursakkoord te krijgen. Alles werd in 2006, 2012 en 2018 tekens uitgebreid uit de doeken gedaan in de Snep! Sinds 2006 waait er gelukkig een totaal andere wind vanuit de politieke beleidsvoerders van de stad Gent naar onze vereniging. De bevoegde schepen Tom Balthazar bleek toen bereid om écht samen te werken en was bereid om regelmatig overleg te plegen met onze vereniging. Voordien verliep alles bijzonder moeizaam en was er heel weinig overleg.

Het bestuursakkoord in 2012 was erg 'uitdagend', maar verloor wat van zijn glans door de opgestarte besparingen. Bij de start van de legislatuur in 2013 werd de samenwerking met de bevoegde schepen Tom Balthazar nog sterker uitgebouwd. Om de drie maanden is er een structureel overleg waarin alle lopende dossiers besproken kunnen worden. Bovendien kunnen we rekenen op heel wat steun, ook financieel, vanuit het schepencollege, denk maar aan de investeringssubsidies voor ons nieuwe gebouw en de aankoopsubsidies voor het verwerven van nieuwe natuur. Ook schepen Rudy Coddens bleek een bepalende factor voor een betere samenwerking. Onze grote aankoop begin 2015 van de OCMW-gronden in de

Gentse Leievallei was alleen maar mogelijk door zijn sterke steun. Toen Rudy Coddens tegen het eind van de legislatuur het roer overnam van schepen Balthazar werd de constructieve samenwerking voortgezet. In 2018 kwam er weer een voor de natuur heel positief bestuursakkoord tot stand. De belangrijkste zaken die Natuurpunt Gent in zijn verkiezingsmemorandum had aangekaart en bepleit, stonden erin opgenomen. Bij het begin van de legislatuur 2019-2024 ging een heel constructieve samenwerking van start met de nieuwe bevoegde schepen voor Openbaar Groen, Astrid De Bruycker. Elke drie maand hebben we een structureel overleg met de schepen en de Gentse Groendienst. Sinds 2018 is er ook een driemaandelijks structureel overleg met de Gentse schepen voor Milieu Tine Heyse.

De beleidsverantwoordelijke had daarnaast ook nog de handen vol met het nauwgezet opvolgen van vele andere dossiers, zoals de plannen voor Flanders Expo, het Eilandje Zwijnaarde, de redding van het Hamburgerbosje in Mariakerke in 2007, het RUP Assels/Piereput, de plannen voor het wetenschapspark in Rijvissche, de opvolging van het RSG, de opmaak van het Gentse groenstructuurplan, ...

Begin 2020 lagen er nog een drietal grote dossiers op tafel die verdere opvolging vergen. In het dossier van de Levende Schelde of het Gentse Zwin, waar Natuurpunt Gent samen met andere partners ten strijde trekt tegen de baggerplannen van de Vlaamse Waterweg, is het nog altijd niet zeker dat dit unieke getijdengebied bewaard zal kunnen blijven. Een betere toekomst lijkt in het verschiet te liggen voor het dossier 'Groen RUP'. Dat plan voorziet een betere bescherming van 103 deelgebieden verspreid over het Gentse grondgebied, door ze een groenere bestemming te geven. Het RUP wil 266 hectare bestaand waardevol groen herbestemmen naar natuur-, bos- of parkgebied en ook 109 hectare extra bijkomend groen herbestemmen als natuurgebied. Zowel in de Assels als in de Keuzemeersen, twee sleutelgebieden in het Natuurpark Levende Leie, krijgen deelgebieden die nog geen natuurgebied waren, dankzij dit RUP eindelijk de bestemming natuurgebied.

Beleidsmiddel bij uitstek: aankopen

Door onze (vroegere) ervaringen in de Bourgoyen-Ossemeersen, de onevenwichten in het afbakenings-RUP voor het grootstedelijk gebied, de lijdensweg van de stadsbossen en het gestrande Vlaamse afbakeningsproces in de Gentse Leievallei begon steeds meer de overtuiging te groeien dat we zelf meer verantwoordelijkheid moeten nemen en niet alles kunnen overlaten aan de (terugtrekkende) overheid. De aankoop van gronden blijkt uiteindelijk onze beste beleidsbijdrage voor meer natuur, bos en groen.

Aankopen en fondsenwerving

Eind 2001 hadden de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen en Natuurreservaten vzw al enkele eigendommen in de Bourgoyen-Ossemeersen. Maar de vereniging had op dat moment nog geen echt structureel aankoopbeleid. De terreinen die we bezaten, bevonden zich in de bedreigde randzones van het stedelijk natuurreservaat en de aankoop ervan was vooral strategisch bedoeld. We wilden de stad Gent op die manier onder druk zetten om zelf sneller werk te maken van de verwerving of onteigening van grond in het reservaat. Dit had effectief succes, want na elke aankoop door de Actiegroep of Natuurreservaten kwam ook de stad weer in actie om grond te verwerven. Maar veertig jaar na de eerste aankopen heeft de stad het werk nog altijd niet helemaal voltooid. De laatste jaren helpt Natuurpunt om het aankoopverhaal eindelijk definitief af te ronden.

Bij de start van Natuurpunt Gent werd ons patrimonium uitgebreid met een kleine 25 hectare beheerde natuur in de Latemse Meersen, doordat de afdeling Sint-Martens-Latem ook deel ging uitmaken van de nieuwe vereniging.

Aankopen

In 2002 kon Natuurpunt Gent een eerste echte aankoop van natuurgebied realiseren, die later van cruciaal belang zou blijken. Na deze aankoop van 11,75 hectare in het zuidelijk deel van het 'ei' in de Assels viel alles stil. Dat kwam onder andere doordat bijzonder veel tijd en energie nodig was voor beleidswerk en actie om het Ruimtelijk Structuurplan Gent en het Grootstedelijk Gebied Gent (met de groenpolen en stadsbossen) zo groen mogelijk te laten inkleuren. Onze acties in de Vinderhoutse Bossen en aan de Hutsepot, en de 10.000 opgehaalde bezwaren voor meer bos in Gent, gingen in elk geval niet onopgemerkt voorbij.

Voor de groenpolen hanteerden we dezelfde strategie als in de Bourgoyen-Ossemeersen. In de Gentbrugse Meersen werd de stad aangemoedigd of ook wel aangemaand om haar aankopen voortvarend aan te pakken. Hetzelfde deden we met de Vlaamse overheid voor de drie andere groenpolen. In de Latemse Meersen waren er enkele jaren geen aankopen door de gevolgen van het natuurinrichtingsproject. De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) en ANB hadden daar namelijk enkele percelen aangekocht tegen veel hogere prijzen dan normaal. Na enkele jaren slaagde Peter Van Herp er weer in om gestaag voort te werken aan de uitbreiding van het reservaat. Sinds 2006 werd bijna jaarlijks minstens één terrein aangekocht in dit prachtige gebied!

Door de ongelooflijke trage werking bij de overheid en de soms zelfs bijna onverschillige houding in natuur- en bosdossiers, ontstond binnen Natuurpunt Gent geleidelijk aan de drang om zelf natuurgebied aan te kopen. Het motto daarbij was: wat we zelf doen, doen we beter en ook duidelijk goedkoper. In het begin vond deze redenering nog moeilijk ingang in onze vereniging, zelfs bij de professionele medewerker die aankopen in zijn takenpakket had. In 2007 besliste de Raad van Bestuur dat Bart Vangansbeke zich als vrijwilliger naast zijn beleidswerk ook voluit aan aankopen mocht wijden. Hij kreeg vanaf 2008 professionele ondersteuning bij het aankoopwerk van Karolien Van Kerckhove en later, vanaf 2010, van Bram de Lameillieure, die allebei ook het project Levende Leie onder hun hoede hadden. Vanaf 2007 konden we elk jaar wel een perceel aankopen in de Assels of de Hoge Lake, met als hoogtepunt de aankoop 'Degezelle' in 2010 van ruim 22,8 hectare in het deelgebied Hoge Blaarmeersen in de Assels.

Eind 2008 was ook de kern Damvallei toegetreten tot Natuurpunt Gent. Ook daar bestond al een lange geschiedenis van aankopen, die was gestart in 1993. In 2005 hadden ze daar al 71 hectare in natuurbeheer. Daarna kwam alles in een stroomversnelling door het Europese Life-project. In 2008 werd 18,72 hectare aangekocht en in 2020 bedraagt de beheerde oppervlakte in de Damvallei al ruim 135 hectare! Voor het eerst in zijn geschiedenis nam Natuurpunt Gent een zekere sturende rol op in enkele deelgebieden zoals de Damvallei, de Latemse Meersen en de Gentse Leievallei.

Door tijdgebrek omwille van dringend beleidswerk naar aanleiding en in opvolging van de gemeenteraadsverkiezingen kenden de aankopen in 2012 en 2013 een duidelijke dip. Begin 2014 keurde de Raad van Bestuur van Natuurpunt Gent een voorstel voor een vernieuwd aankoopbeleid goed. Bart Vangansbeke ging vanaf dan nog intensiever op aankooppad in Gent. Voor juridisch moeilijke dossiers kon hij rekenen op ondersteuning van Wim Slabbaert, een ervaren aankoper van Natuurpunt. De vele tijd en energie die in het aankoopwerk kropen, bleken te lonen. Ook Peter Van Herp en Dirk Bogaert bleven respectievelijk in de Latemse Meersen en de Damvallei hun beste beentje voorzetten. 2015 en 2017 waren absolute topjaren, waarin meer dan 50 hectare bijkomende natuur werd aangekocht. Sinds 2015 kochten we in totaal niet minder 146,1496 hectare aan!

Op 1 januari 2020 hadden we in het werkingsgebied van Natuurpunt Gent 414,2393 hectare in beheer, waarvan 315,2186 hectare in eigendom.

In het kader van het Natuurpark Levende Leie is er de laatste jaren ook een intensere samenwerking op het vlak van aankopen ontstaan tussen Natuurpunt Gent en de afdeling Natuurpunt tussen Leie en Schelde. Dat resulteerde niet alleen in ondersteuning bij aankooponderhandelingen in deelgebieden van het Natuurpark buiten het werkingsgebied van Natuurpunt Gent, maar ook in het opzetten van een gezamenlijk aankoopproject voor het Natuurpark Levende Leie. Die samenwerking leverde al heel wat bijkomende natuur in eigendom van Natuurpunt op.

In de loop der jaren is de overtuiging dat zelf aankopen de belangrijkste manier is om natuur in het Gentse te beschermen alleen maar versterkt. Het is de meest concrete manier om onze belangrijke beleidsdoelstelling voor meer en betere natuur te vervullen. We hopen de volgende jaren op dit elan te kunnen doorgaan en zo grote eenheden natuur in eigendom (of in beheer) te krijgen om ze duurzaam te behouden met een kostenefficiënt natuurbeheer.

Aankoopsubsidies

Grond aankopen is een dure aangelegenheid en ondanks de subsidiëring door het Vlaams Gewest moet een Natuurpuntafdeling nog altijd een groot bedrag zelf betalen – de ‘restfinanciering’ genoemd. Een belangrijk deel van die restfinanciering kan worden ingebracht in de vorm van aankoopsubsidies door de plaatselijke overheid. Maar dat betekent dus onderhandelen met dat overheidsniveau. En ook op dat vlak behaalde Natuurpunt Gent succes. Na de verkiezingen van 2006 begonnen intense onderhandelingen met de nieuw aantredende schepenen Tom Balthazar die leidden tot de goedkeuring van een aankoopsubsidierglement, dat een subsidie voorziet van 30% van de aankoop – kosten inbegrepen. Meteen werden ook budgetten hiervoor vrijgemaakt. In het begin werd jaarlijks 25.000 euro voorzien. In 2010 werd het reglement als gevolg van de duidelijk toenemende aankopen herzien en werd het bedrag opgetrokken tot 50.000 euro en uiteindelijk tot 70.000 euro per jaar. Daardoor kon de stad Gent haar belofte om 30% van het totale aankoopbedrag te subsidiëren, blijven waarmaken. Dit laatste bedrag bleef overeind bij de start van de vorige legislatuur in 2012. Door de vele aankopen van de voorbije jaren was het beschikbare budget voor deze legislatuur volledig opgebruikt. Schepenen Coddens voorzag in 2018 nog een extra financiële ondersteuning van 120.000 euro voor onze grote aankoop van de Vinderhoutse Bossen. Ons verdere lobbywerk bij de stad Gent (ook in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen) om het budget voor aankoopsubsidies bij het begin van de legislatuur 2019-2024 op te trekken, kende succes. Het jaarbudget voor aankoopsubsidies is sindsdien verdubbeld van 70.000 naar 140.000 euro.

Ook de gemeente Sint-Martens-Latem ondersteunt de aankopen van natuur op haar grondgebied. Wat zij doet, is eigenlijk uniek in Vlaanderen, want de gemeente subsidieert bijna de volledige restfinanciering. In de gemeente Destelbergen (en Laarne) wordt meestal 10% van het totale aankoopbedrag gesubsidieerd. De ondersteuning door de stad Gent en de gemeenten Sint-Martens-Latem, Heusden/Destelbergen en Laarne met aankoopsubsidies is cruciaal voor onze vereniging en we zijn deze besturen daar dan ook bijzonder dankbaar voor.

Sinds 2019 is het ook mogelijk om aankoopsubsidies aan te vragen bij de provincie Oost-Vlaanderen. We stuurden alvast heel wat aankoopdossiers door voor eventuele ondersteuning.

Fondsenwerving

Toch volstaat de steun van de Vlaamse en de plaatselijke overheid niet om alle aankopen betaald te krijgen. In Gent moeten we met onze plaatselijke afdeling altijd minstens 10% zelf ophalen. Dikwijls is dat veel meer, omdat de grondprijzen in de stedelijke omgeving hoger liggen dan op het platteland.

Daarom heeft Natuurpunt Gent de voorbije jaren heel veel werk gestoken in het inzamelen van geld. Dat doen we enerzijds door het organiseren van activiteiten voor leden, sympathisanten en het brede publiek waarvan de opbrengst bestemd is voor onze aankoopprojecten, zoals optredens, etentjes en jaarlijks terugkerende activiteiten zoals de plantenbeurs, de Natuurpuntfuif, de bomen- en struikenverkoop, de quiz en de boeken- en cd-beurs. Daarnaast kloppen we regelmatig aan bij onze leden, donateurs en sympathisanten om giften in te zamelen. Voor die fondsenwerving kunnen we ook rekenen op de steun van de professionele medewerkers van onze 'moedervereniging'. Daarbij hebben we bovendien het geluk dat Ward Stulens, professioneel fondsenwerver bij Natuurpunt, tot 2016 lid was van onze Raad van Bestuur en als vrijwilliger al jaren een van de steunpilaren is bij de fondsenwerving van Natuurpunt Gent.

Gelukkig kunnen we rekenen op een grote respons op onze steunoproepen. Het is ook opvallend dat we de meeste steun kunnen losweken als we concrete aankopen of projecten, zoals ons nieuwbouwproject, kunnen voorleggen. Dat bleek bijvoorbeeld heel duidelijk bij onze grote aankopen in de Assels en de aankopen in de Gentbrugse Meersen. Natuurpunt Gent is veruit de grootse 'fondsenverzamelaar' van heel Natuurpunt. Intussen hebben al duizenden donateurs (soms jaarlijks) een bijdrage geleverd. In 2015 alleen waren er 1053 donateurs, van wie 731 met een adres in ons werkingsgebied! De laatste jaren zijn er ook enkele grote donateurs, die meer dan 3000 euro per jaar overmaken. Het jaarlijks opgehaalde bedrag is sinds de start van Natuurpunt Gent geleidelijk aan verhoogd. In 2010 haalden we voor het eerst meer dan 50.000 euro op. Dat kwam uiteraard door de aankoop 'Degezelle' in de Assels. Ook in 2011 bleven de giften verder stijgen als gevolg van die belangrijke aankoop. In 2012 en 2013 werd minder grond aangekocht en meteen zagen we ook de giften weer dalen. Maar in die twee jaren konden we net weer veel giften inzamelen voor ons nieuwbouwproject. De laatste jaren is de steun nog massaal verder gegroeid, als gevolg van onze talrijke aankopen. Voor onze grote aankoop in de Vinderhoutse Bossen van eind 2017, konden we in 2018 een recordbedrag aan giften inzamelen. Onze donateurs blijven ons ongelooflijk aangenaam verrassen. Sinds 2002 zijn de ingezamelde giften verdertienvoudigd!

We hadden ook het geluk dat we twee legaten mochten ontvangen die het mogelijk maakten om – ondanks de vele tientallen hectare die we aankochten – alles financieel rond te krijgen.

De huisvesting van Natuurpunt Gent

Toen onze vereniging in 2001 opgericht werd, bleven we 'wonen' in het onthaalcentrum 'De Grutto' van de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen. De Actiegroep (en vanaf 2001 Natuurpunt Gent) ontplooidde van daaruit zijn educatieve, beheers- en beleidswerk. De functie van onthaalcentrum werd stelselmatig verder uitgebouwd en het groeiend aantal professionele medewerkers van onze vereniging vond ook kantoorruimte in de Grutto. Het (eerste) beheerplan voor de Bourgoyen-Ossemeersen in 1996, dat tot stand kwam in gezamenlijk overleg tussen de stad Gent en de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen, voorzag de sluiting en de sloop van zowel 'De Grutto' aan de Mahatma Gandhistraat als het

'Natuureducatief centrum' van de stad aan de Driepikkelstraat. De afspraak was dat de stad Gent voor alle functies in 'De Grutto' een aanvaardbaar alternatief zou bieden. Enkele jaren na de opmaak van het beheerplan startte dan ook het overleg met de stad Gent over de nieuwe huisvesting van Natuurpunt Gent. Intussen stond ook vast dat 'De Grutto' door de definitieve goedkeuring van (het herziene) BPA 102D op termijn zonevreedend zou worden en in een natuureservaatbestemming zou komen te liggen. We moesten dus hoe dan ook een verhuisplannen.

NMC en Malpertuus

Toen er plannen werden gemaakt voor de bouw van het Natuur- en Milieucentrum (NMC) De Bourgoyen in de Driepikkelstraat, grepen wij die gelegenheid aan om de koppeling te maken met onze huisvesting. Natuurpunt Gent vroeg de stad om de functies van de Grutto (kantoren, opslag beheermateriaal, cafetaria en onthaal) volledig te verhuizen naar het nieuwe NMC.

Na jarenlang onderhandelen tijdens de legislaturen tot einde 2006 waarin Lieven Decaluwe verantwoordelijke schepen was, konden we uiteindelijk het akkoord bereiken dat zowel het onthaal als onze cafetaria en onze volledige werking in het natuureservaat Bourgoyen-Ossemeersen zouden verhuizen naar het nieuwe NMC. Maar schepen Decaluwe, gesteund door zijn administratie, wou onder geen beding onze kantoren onderbrengen in het NMC. Destijds was daar in de gemeenteraad veel om te doen en het dossier heeft de relatie met schepen Decaluwe ook ernstig verzuurd. Uiteindelijk moest Natuurpunt Gent wel instemmen met het voorstel dat schepen Decaluwe als compromis naar voren schoof: voor onthaal, een cafetaria en onze werking rond en in de Bourgoyen-Ossemeersen konden we terecht in het NMC, de kantoren van Natuurpunt Gent zouden worden voorzien in een nieuw te bouwen complex in het Malpertuusproject, een sociaal huisvestingsproject aan de Brugsesteenweg. Wat er met het beheermateriaal moest gebeuren, bleef een beetje in het vage.

Compromis in het NMC

Dit compromis bleef overeind bij de start van de legislatuur in 2007. Intussen was de vergunning voor de Grutto een eerste keer verlengd – omdat de stad kon aantonen dat er binnen een redelijke termijn een alternatief zou worden gerealiseerd in Malpertuus. Er was toen sprake van een termijn van hoogstens twee jaar. De voorziene kantoren in Malpertuus voldeden op dat moment voor onze werking.

Het NMC werd op zondag 20 april 2008 feestelijk geopend in aanwezigheid van heel wat belangstellenden. De verhuis van onze publieksactiviteiten naar het NMC werd een echte voltreffer: de onthaal- en cafetariawerking kenden een ongekende bloei en ook de educatieve werking kreeg een extra impuls. Met het NMC is Natuurpunt duurzaam verankerd in de Bourgoyen-Ossemeersen, ook door de contractuele huur- en samenwerkingsovereenkomsten. De samenwerking met de stad – en ook met de meeste ambtenaren – is er na een tijdje alleen maar op verbeterd, maar kan toch nog beter in het NMC. Van samenleven zijn we geëvolueerd naar samenwerken, met de bijhorende meerwaarde. Maar ondanks ons aandringen bleef de stad bij haar beslissing om in het NMC geen kantooruimte voor Natuurpunt te voorzien en de stad was ook niet happig om ons beheerwerk vanuit het NMC te laten starten. Beide 'ruimte-eisende' vragen kregen dus definitief geen plaats in het NMC. Omdat in Malpertuus geen duurzame opslag- en opbergplaats voor ons beheermateriaal en opvang voor onze terreinmedewerkers was

voorzien, ontstond een bijkomend probleem. Het compromis in het NMC had voor ons dus drie nadelen. Onze werking werd 'definitief' opgesplitst over twee locaties, er was geen duurzame oplossing voor ons beheermateriaal en onze onthaalmedewerkers hadden geen kantoorruimte in het NMC en moesten hun administratieve werk in de cafetaria doen.

Intussen was een tweede aanvraag voor verlenging van de vergunning voor de Grutto ingediend. Binnen de stad werd die aanvraag sterk gecontesteerd door de dienst Stedenbouw. De Vlaamse overheid liet weten dat ze zeker geen derde verlenging zal verlenen en eiste een ultieme (korte) tijdsplanning, die de stad met de piste Malpertuus niet kon bieden.

Nieuw voorstel

Om al de bovenstaande redenen lanceerde Natuurpunt Gent eind 2011 een voorstel om een nieuw gebouw te realiseren in de buurt van het NMC, met opslagruimte voor beheermateriaal, een vergaderruimte en (vooral) eigen kantoren voor Natuurpunt Gent. In dat nieuwe voorstel kreeg ook de Gentse afdeling van de Jeugdbond voor Natuur en Milieu (JNM) een plaats, want ook zij kampten met plaatsgebrek en wilden graag eindelijk een eigen (vergader)lokaal en een polyvalente zaal.

Natuurpunt Gent ging enthousiast aan de slag met dit voorstel, dat al onze noden in één keer zou oplossen en dat alles op dezelfde locatie als het onthaal en onze cafetaria. Dat past dus mooi binnen onze initiële bedoeling om onze werking vanuit één locatie te organiseren. Het vergaderlokaal en de stalling van beheermateriaal zouden we delen met de JNM. Een prima, plaatsbesparende oplossing. Het voorstel versterkte niet alleen de verankering van Natuurpunt Gent in de Bourgoyen-Ossemeersen, maar ook met de JNM – met daarin onze potentiële toekomstige opvolgers en partners in het natuurbehoud. Bovendien zou het nieuwe gebouw ook gemakkelijk te bereiken zijn, zelfs nog beter dan de Grutto.

Na veel onderhandelingen kon ons voorstel uiteindelijk ook rekenen op steun van de stad Gent. Het voorstel viel volgens de stad planologisch sterk te verantwoorden door de combinatie van verschillende activiteiten op één site aan de rand van het natuurgebied. Bovendien zou een totaal versleten gebouw (De Grutto), dat bovendien in natuurreservaatbestemming staat, verdwijnen, en komt er een nieuw gebouw in een zone voor recreatie – een perfecte bestemming. Het voordeel van de site was ook dat we de bouwgrond niet hoefden te kopen, maar dat de stad Gent die ons als eigenaar in gebruik wou geven. Daardoor verviel een zware kost.

Na overleg met de bevoegde schepenen vroeg Natuurpunt Gent in een aangetekend schrijven aan het schepencollege van 4 februari 2012 een stevige financiële ondersteuning voor zijn huisvestingsproject. Die steun kaderde in de vroegere afspraken dat de stad zou voorzien in aanvaardbare alternatieven voor alle functies die Natuurpunt Gent vervult (vervulde) in 'De Grutto' en sloot ook naadloos aan bij de traditie van onze vroegere huisvesting in de Bourgoyen-Ossemeersen, waarvoor de stad Gent keer op keer een sterke ondersteuning had geboden.

Op 7 maart 2012 deelde het schepencollege mee dat er in de stedelijke begroting voor 2012 een investeringssubsidie van 150.000 euro was voorzien. Ook JNM kon bij de Jeugddienst en de bevoegde schepenen rekenen op positieve medewerking. JNM zou 100.000 euro subsidies ontvangen als de vereniging aan een aantal voorwaarden zou voldoen. De stad legde ook nog een bijzondere bijkomende voorwaarde op aan het project. Gent had al een

tijd geleden beslist om al zijn eigen nieuwe gebouwen en de gebouwen waaraan de stad ondersteuning biedt, op te trekken volgens de passiefbouwmethode. Nochtans is passiefbouw voor kantoren niet helemaal evident en ook duurder. In eerste instantie stelden we laagenergiebouw voor, maar de stad kon daar niet op ingaan. Wij kunnen die principiële keuze goed begrijpen en juichen ze zelfs toe, al stegen de kosten daardoor met minstens 15%. Al bij al is het wel een prima zaak dat we passief bouwden, omdat we ook hier een voorbeeldfunctie willen vervullen.

De Stek

In de gemeenteraad van september 2012 werd de opstalovereenkomst voor de grond goedgekeurd. De bijhorende akte werd echter pas in mei 2013, na een ongelooflijke lijdensweg, verleden bij de notaris. De bouwvergunning werd in oktober 2013 ingediend en in januari 2014 goedgekeurd door het schepencollege. De start van de bouwwerken kon in principe vanaf dan beginnen. Maar eerst was er nog heel veel overleg nodig met de architect om de bouw goed te plannen en de nodige aannemers te zoeken. Op 22 oktober 2014 was er dan de 'eerstesteenlegging'. In plaats van de obligate eerste steen te leggen, kozen wij ervoor om een boom te planten – een hazelaar, symbool van vruchtbaarheid. De schepenen Tom Balthazar en Elke Decruynaere hanteerden allebei de spade en plantten samen de hazelaar.

In december 2014 gingen de bouwwerken eindelijk van start. Omdat de passiefbouw toch nog een grotere meerkost bleek dan eerst was ingeschat, klopte Natuurpunt Gent in 2015 een tweede keer aan bij het schepencollege. Alweer met een gemotiveerde brief. En tot onze grote opluchting kregen we 100.000 euro extra toegezegd. Inmiddels is alle financiële ondersteuning al doorgestort (in totaal 350.000 euro!). Ook onze leden zorgden voor een groot bedrag aan financiële steun. Daarnaast organiseerde onze vereniging zelf heel wat fondsenwervende activiteiten, waarvan de aanzienlijke opbrengst bestemd was voor ons nieuwbouwproject. Zonder deze cruciale steun van de stad Gent, onze donateurs en onze eigen activiteiten zouden we ons nieuwbouwproject nooit tot een goed einde hebben kunnen brengen. Op die manier is heel dit ambitieuze verhaal geen grote financiële kater geworden. Uiteindelijk moesten we toch nog bijna 50.000 euro vanuit een legaat investeren in de Stek! om alle rekeningen te doen kloppen. Op 25 september 2016 werd onze nieuwbouw 'De Stek' officieel geopend.

Slot

De Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen en Natuurpunt Gent hebben veel bereikt. De Bourgoyen-Ossemeersen is intussen bijna volledig aangekocht door de stad en Natuurpunt en er is sinds jaren een degelijk beheer voorzien. Een goede monitoring van dat beheer blijft natuurlijk belangrijk. De nieuwe beheercommissie stelde een vernieuwd beheerplan op. Het educatieve natuurbeheer dat Natuurpunt Gent vanuit het nieuwe centrum organiseert, is voor vele mensen de stap zijn naar meer zin voor natuurbehoud.

Het beleidswerk van Natuurpunt Gent rond de Bourgoyen is de laatste jaren gelukkig sterk verminderd en zal waarschijnlijk bijna overbodig worden - dat hopen wij toch. Nieuwe uitdagingen zoals de realisatie van bosrijke groenpolen, een Natuurpark Levende Leie (tussen

Gent en Deinze) en de opmaak van een Groen RUP vragen steeds meer onze aandacht. Ons beleidswerk is de laatste jaren trouwens diepgaander uitgewerkt door de inbreng van

Natuurpunt Gent in de Milieuraad en de Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening, de Gecoro.

Ook de gezamenlijke educatieve werking van de stad Gent en Natuurpunt staat stevig in de schoenen. Het nieuwe onthaalcentrum dat gezamenlijk wordt gerund door de stad en Natuurpunt zorgt voor een versterkend elan. Een goede samenwerking tussen de bevoegde stadsdienst(en) en Natuurpunt is daarbij de cruciale boodschap. In het verleden is dat niet altijd even goed gelukt. Maar met respect voor elkaars sterke punten kan de samenwerking alleen maar verbeteren.

Natuurpunt Gent is gegroeid van een klein, voor de buitenwereld zelfs 'marginaal' groepje mensen tot een stevige, gerespecteerde vereniging met meer dan 8.700 leden, die met haar plaatselijke en thematische werkgroepen in heel Gent niet alleen een de vinger aan de pols houdt van het natuurbehoud en de natuurontwikkeling in heel het Gentse, maar daar eigenlijk mee de motor van is.

Bart Vangansbeke,
beleidsverantwoordelijke